

ANALIZA POTREBA MLADIH

Amra Omerbašić-Pihljak
Ivana Krstanović

Sarajevo, mart 2014.

Sadržaj

UVOD

KOMENTARI I PRIKAZI REZULTATA ANKETE I RAZGOVORA

DIO 1. USPJEŠNO OBAVLJANJE POSLA

- 1.1. Da li smatrate da je za uspješno obavljanje poslova potrebno imati osobu na čelu tima koja zna kako voditi posao?
- 1.2. Da li ste nekada imali priliku voditi neku aktivnost, posao ili dio posla?

DIO 2. LIDERSTVO I OSOBINE DOBROG LIDERA

- 2.1. Da li znate šta je liderstvo?
- 2.2. Koje osobine, po vašem mišljenju, ima dobar lider?
- 2.3. Da li biste željeli da steknete neke liderske vještine?

DIO 3. KOMUNIKACIJA

- 3.1. Koliko su bitne komunikacijske sposobnosti i zašto? Šta je potrebno za uspješnu komunikaciju?
- 3.2. Da li smatrate da uspješno možete iskomunicirati vaše ideje i prijedloge?

DIO 4. VJEŠTINE POTREBNE ZA ZAPOŠLJAVANJE

- 4.1. Koje dodatne vještine smatrate da je potrebno da usvojite da biste upotpunili vaš obrazovni profil?
- 4.2. Koje vještine su, po vašem mišljenju, potrebne mladim ljudima da bi se zaposlili?

DIO 5. PROGRAMI NEFORMALNOG OBRAZOVANJA

- 5.1. Kada biste imali priliku učestvovati na nekom programu neformalnog obrazovanja (radionica, seminar, kurs, ljetna škola, praksa) koju oblast biste odabrali?

DIO 6. DOPRINOS I PREUZIMANJE INICIJATIVE ZA PROMJENE USLOVA U OKRUŽENJU

- 6.1. Da li smatrate da vi lično možete doprinijeti i/ili promijeniti uslove u svom okruženju?
- 6.2. Da li ste skloni preuzimanju inicijative u svom okruženju?

DIO 7. VOLONTIRANJE I RAD U NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

- 7.1. Da li biste bili spremni volontirati, odnosno, angažovati se bez finansijske naknade jedno vrijeme u cilju poboljšanja stanja u svom okruženju?
- 7.2. Da li imate iskustva u radu u nevladinim organizacijama?

DIO 8. INTERESI I MOTIVACIJA

- 8.1. Šta vas najviše interesira? Šta vas motivira?
- 8.2. O kojim temama biste željeli dobiti više informacija?

DIO 9. MJERE ZA OSNAŽIVANJE MLADIH

- 9.1. Koje mjere/aktivnosti po vašem mišljenju treba poduzeti radi osnaživanja mladih u BiH?

ZAKLJUČAK

UVOD

Analiza potreba mladih je dio implementacije projekta „Inicijativa za kreativni dijalog i edukaciju“ koji provodi TPO Fondacija. Cilj projekta je osnaživanje mladih i žena u lokalnim zajednicama, te njihovo učenje i usavršavanje tema o liderstvu, miru i ljudskim pravima kako bi se mogli zalagati za bolju socijalnu uključenost i ravnopravnost spolova.

Učešće mladih u javnom životu predstavlja jedno od ključnih pitanja na kojem se radi u različitim institucijama i organizacijama na nivou Evrope. Posljednjih godina u Evropi su posebno intenzivirane aktivnosti u vezi s aktivnim građanstvom mladih upravo zato što mladi predstavljaju vrlo važan društveni kapital i resurs koji nije dovoljno aktiviran i uključen u planiranje i implementaciju važnih programa u toj oblasti kako na lokalnom tako i na globalnom nivou.

U Bosni i Hercegovini se također već dugi niz godina odvija čitav niz programa za mlade u okviru različitih nevladinih organizacija, ali i dalje veliki broj mladih koji završavaju univerzitetsko obrazovanje nema priliku steći dodatna znanja i vještine potrebne na ekonomskom tržištu koje se velikom brzinom mijenja i postavlja nove zahtjeve pred mlade ljude. U nastojanju da prati potrebe zajednice, ali i pojedinaca, TPO Fondacija osigurava odgovarajuće edukativne materijale i treninge koji mogu pomoći mladim ženama i muškarcima da se što aktivnije uključe u društveno-politički rad u svojim lokalnim zajednicama, a i šire.

Cilj analize potreba mladih je ispitivanje stavova, mišljenja i potreba mladih u vezi s liderstvom, komunikacijom, zapošljavanjem i radom, položajem mladih u društvu te drugim pitanjima, kako bi se stvorila osnova za izradu edukativnih materijala za mlade. Svrha izrade edukativnih materijala je poticanje mladih na aktivnije učešće u javnom životu zajednica i poboljšanje kvalitete njihovog života, kao i pružanje podrške mladima u razvoju njihovog znanja, vještina i stavova kako bi se mogli prilagoditi zahtjevima tržišta rada koji se neprestano mijenjaju te tako iskoristiti mogućnosti za zapošljavanje.

U provedbi ovog ispitivanja su nam pomogle Lejla Mušić, docentica na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Sarajevu, docentica Merima Osmankadić i asistentica Amina Isanović Hadžiomerović s Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu te Bojana Tomašević i drugi članovi Vijeća mladih općine Novo Sarajevo. Koristimo ovu priliku da im se zahvalimo na podršci i izdvojenom vremenu.

Metodologija

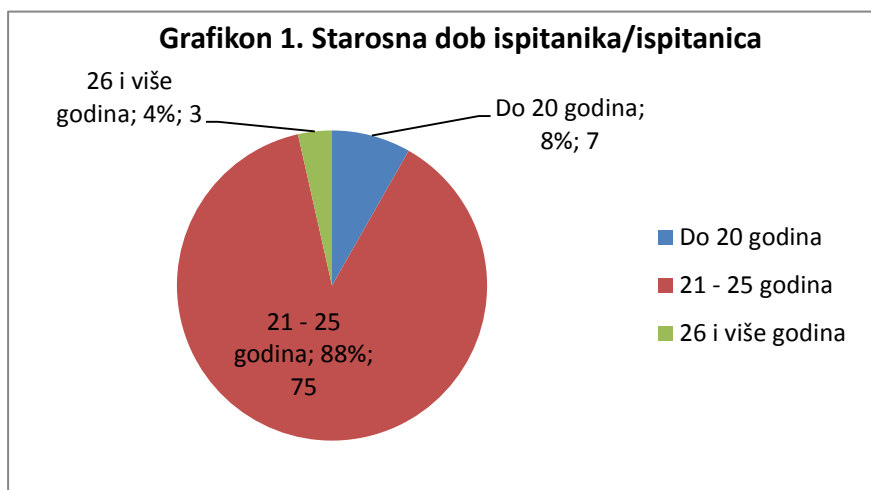
Za ispitivanje stavova i potreba mladih, korištene su kvantitativna i kvalitativna istraživačka metoda. Uz upitnik, obavljani su i grupni razgovori s mladima koji su popunili upitnik da se pobliže ispita kako razumiju određena pitanja, te da im se da mogućnost da iskažu svoje nedoumice i potrebe. Upitnik sadrži 17 pitanja kombiniranog tipa (otvorena i zatvorena pitanja). Prvi dio upitnika odnosio se na strukturiranje uzorka, pri čemu se vodilo računa o starosnoj strukturi ispitanika/ca, spolnoj strukturi, te o tome koja godina studija su ispitanici/ce odnosno da li su završili fakultet i koji. Razgovori s mladima su provedeni u grupama, neposredno nakon popunjavanja upitnika. Analiza je provedena u periodu od januara do marta 2014. godine. Svaki dio ove publikacije sačinjava tekstualni, tabelarni i grafički prikaz rezultata.

KOMENTARI I PRIKAZI REZULTATA ANKETE I RAZGOVORA

U istraživanju je učestvovalo 85 ispitanika i ispitanica, i to studenata/ica s Fakulteta političkih nauka Univerziteta u Sarajevu (Odsjek za socijalni rad i Odsjek za sociologiju), Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu (Odsjek za anglistiku – nastavnički i lingvistički smjer, Odsjek za pedagogiju, Odsjek za historiju, Odsjek za komparativnu književnost i bibliotekarstvo), te aktivista/ica Vijeća mladih općine Novo Sarajevo, među kojima su srednjoškolci/ke te studenti/ice (Pravni fakultet, Šumarski fakultet, Ekonomski fakultet, Farmaceutski fakultet, Poljoprivredni fakultet, Građevinski fakultet).

Fakultet/organizacija	Broj osoba
Fakultet političkih nauka u Sarajevu	40
Filozofski fakultet u Sarajevu	28
Vijeće mladih općine Novo Sarajevo	17
UKUPNO	85

Od 85 ispitanika/ca, 10 je muškog spola, a 75 ženskog spola. Najveći broj ispitanika/ca je dobi između 21 i 25 godina, i to 88% (75 osoba), dok je 8% (7 osoba) dobi do 20 godina, a samo 4% (3 osobe) ima 26 i više godina.

Slijedi statistički pregled rezultata ankete po pitanjima, uz grafičko predstavljanje, komentare i objašnjenja vezana za konkretna pitanja.

DIO 1. USPJEŠNO OBAVLJANJE POSLA

1.1. Da li smatrate da je za uspješno obavljanje poslova potrebno imati osobu na čelu tima koja zna kako voditi posao?

Svaka uspješna kompanija/organizacija/grupa na svom čelu treba imati jednu jaku poslovnu figuru, jednog srčanog lidera s vizijom koji je u stanju pokrenuti stvari. **Oko 98% ispitanika/ca (83 osobe) navodi da će se posao uspješnije obaviti ako na čelu tima imamo osobu koja zna kako voditi posao.** To je, između ostalog, kako kaže jedan od ispitanika/ca, neophodno radi „adekvatnog rukovođenja poslovima, organizacije, upravljanja timom, ali i ostvarivanja poslovnih planova i ciljeva“.

Na pitanje u upitniku *Zbog čega je važno imati osobu na čelu tima?* odgovorilo je 76 ispitanika/ca i ponudili su širok spektar zanimljivih odgovora poput „treba neko da 'drži sve konce', nadgleda, ali i da bude dostupan za svaku vrstu dijaloga, te da je spreman na razumijevanje, kooperaciju i poticanje, pogotovo mladih ljudi“, „ta osoba može biti primjer ostalima, dobar mentor i može reducirati mogućnost grešaka u poslu jer je upoznata s materijom posla,“ i sl. Također, veliki broj ispitanika/ca navodi i da je za uspješno obavljanje posla bitan nivo obrazovanja osobe koja je na čelu tima, te da ta osoba uvijek treba biti spremna na saradnju i kompromis kako bi posao bio uspješno obavljen.

S ciljem jasnijeg pregleda odgovori su svrstani u nekoliko grupa, a to su: koordinacija i usmjeravanje; organizacija i raspodjela zadataka; kompetencije i iskustvo; ostvarivanje ciljeva grupe; te uspostavljanje reda i preuzimanje odgovornosti.

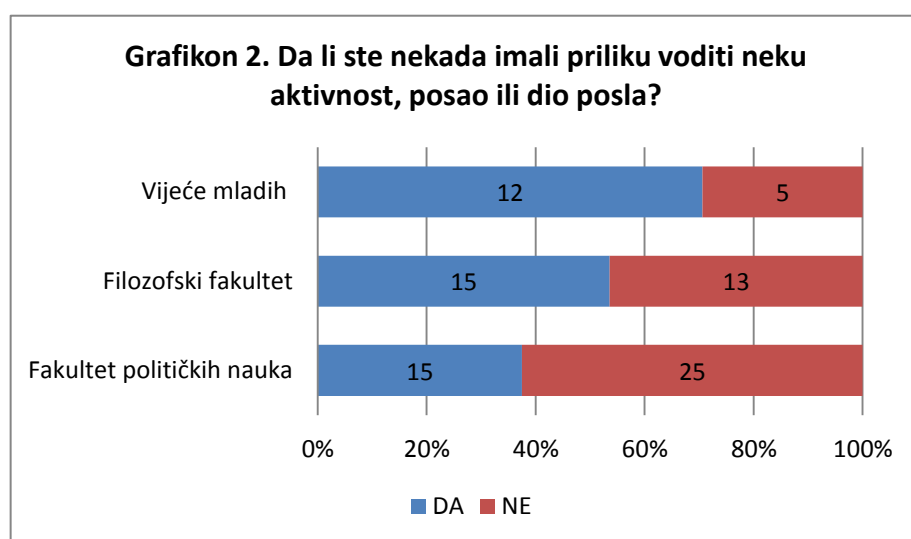
Odgovor	Broj osoba	%
Koordinacija i usmjeravanje	21	28
Organizacija i raspodjela zadataka	17	22
Kompetencije i iskustvo	16	21
Ostvarivanje ciljeva grupe	6	8
Uspostavljanje reda i preuzimanje odgovornosti	6	8
Ostalo	10	13
UKUPNO	76	100

Najveći broj ispitanika/ca koji smatra da je za uspješno obavljanje posla potrebno imati osobu na čelu tima, smatra da je to važno zbog koordinacije i usmjeravanja (21 osoba). Potom slijede organizacija i raspodjela zadataka (17 osoba), kompetencije i iskustvo (16 osoba), te ostvarivanje ciljeva grupe (6 osoba) i uspostavljanje reda i preuzimanje odgovornosti (6 osoba).

Ostali ispitanici/ce navode da je za uspješno obavljanje poslova potrebno imati osobu na čelu tima koja zna kako voditi posao upravo zato što „bez dobrog vođe nema ni dobrog tima“, „u suprotnom sistem ne funkcioniра,“ „potreban je vođa koji ima određene sposobnosti kao što su komunikacija i saradnja s drugima jer se samo na taj način može uspostaviti 'autoritet',“ i slično.

1.2. Da li ste nekada imali priliku voditi neku aktivnost, posao ili dio posla?

Oko 49% ispitanika/ca (42 osobe) u upitniku navodi da su imali priliku voditi neku aktivnost, posao ili dio posla. Rezultati pokazuju da je Vijeće mladih grupa u kojoj je većina ispitanika/ca imala priliku voditi neku aktivnost ili posao, i to skoro 71% (12 osoba), dok je grupa ispitanika s Fakulteta političkih nauka grupa u kojoj je 37,5% (15 osoba) imalo priliku voditi neku aktivnost ili dio posla, nasuprot 62,5% (25 osoba) koje za to nisu imali priliku. U grupi ispitanika/ca s Filozofskog fakulteta 54% (15 osoba) je vodilo aktivnost, posao ili dio posla, dok 46% (13 osoba) za to nije imalo priliku.

Ispitanici/e koji su pozitivno odgovorili na ovo pitanje u navode različite aktivnosti koje su imali priliku voditi, poput: „školski projekti, prezentacije“, „vođenje aktivnosti u okviru angažmana u NVO sektoru“, „vođenje folklorne skupine“, i sl. Radi jasnijeg pregleda odgovori su grupisani u nekoliko kategorija: vođenje aktivnosti u okviru angažmana u NVO-ima, vođenje volonterskog projekta ili dijela projekta, vođenje aktivnosti na poslu, vođenje školskih projekata/prezentacija, te ostale aktivnosti.

Vrsta aktivnosti/posla	Broj osoba	%
Aktivnosti u okviru angažmana u NVO-ima ili volonterskim projektima	18	43
Na poslu	10	24
Projekti/prezentacije u školi i/ili na fakultetu	9	21
Ostalo	5	12
UKUPNO	42	100

Najveći broj ispitanika/ca koji su imali priliku voditi neku aktivnost, posao ili dio posla, radili su to u okviru angažmana u nevladinim organizacijama uključujući volonterske projekte (43%), zatim na radnom mjestu (24%), te u okviru projekata/prezentacija u školi ili na fakultetu (21%).

DIO 2. LIDERSTVO I OSOBINE DOBROG LIDERA

2. 1. Da li znate šta je liderstvo?

Liderstvo se najprije pojavilo u neekonomskim društvenim teorijama, te je po tim teorijama lider/ica osoba koja svojim riječima i djelima, odnosno osobnim primjerom, ima značajan utjecaj na ponašanje, razmišljanje i/ili emocije određenog broja ljudi (sljedbenika/ca ili opće populacije). Liderstvo zapravo započinje s akcijom, odnosno inicijativom, a osoba koja je na samom čelu, tj. lider/ica je ta koja pokreće inicijativu i ne čeka da se stvari riješe same od sebe. Ono što je potrebno naglasiti je da se liderom ne rađa, nego se postaje obrazovanjem, uz određene predispozicije.¹

Ispitanike/ce smo pitali da li znaju šta je liderstvo, na što je oko 93% ispitanika/ca (79 osoba) odgovorilo da znaju, dok ostalih 7% (6 osoba) nije upoznato s pojmom liderstva. Također smo ih pitali da objasne pojam liderstva, a od 79 ispitanika/ca koji su potvrdno odgovorili na pitanje, 11 njih nije objasnilo svoje vlastito viđenje liderstva. Stoga, možemo reći da je tek oko 80% ukupnog broja ispitanika/ca (68 osoba) objasnilo što je po njima liderstvo.

Najviše ispitanika/ca, odnosno 31% (21 osoba) pojam liderstva su poistovijetili s pojmom osobe odnosno vođe koji je na čelu nekog tima, dok je 26% (18 osoba) liderstvo definisalo kao „vodstvo“, odnosno vođenje određenih aktivnosti/grupe. 15% ispitanika/ca (10 osoba) pojam liderstva izjednačilo je s rukovodstvom i upravljanjem, a 12% (8 osoba) navelo je da je liderstvo sposobnost vođenja grupe radi postizanja određenog cilja.

Pojmovi vezani za liderstvo	Broj osoba	%
Osoba/vođa na čelu tima/organizacije	21	31
Vodstvo (vođenje određenih aktivnosti/grupe)	18	26
Rukovodstvo i upravljanje	10	15
Sposobnost vođenja grupe radi postizanja određenog cilja	8	12
Ostalo	11	16
UKUPNO	68	100

Pod 'ostalo' smo svrstali sljedeće odgovore ispitanika/ca: „sposobnost da se usmjerava neki tim,“ „osobina čovjeka koji može vladati i uspješno koordinirati poslovima“, „donošenje svih bitnih odluka za tim i sprovođenje istih,“ „sposobnost pojedinca da na osnovu potreba grupe zna organizirati pojedine aktivnosti te da zna voditi razgovore i komunikaciju s grupom,“ i slično.

Na osnovu odgovora ispitanika/ca koji su definisali pojam liderstva u upitnicima, te obavljenih razgovora u grupama može se zaključiti da su ispitanici/ce dobro upoznati s navedenim pojmom.

¹ LIDERSTVO: Jačanje liderskih vještina u radu u lokalnoj zajednici (2012), TPO Fondacija, str. 22

2.2. Koje osobine, po vašem mišljenju, ima dobar lider?

Značajan je broj osobina, vještina i sposobnosti koje ima jedan lider. Najvažnije među njima su motivacija, inicijativa, ambicija, kreativnost, originalnost, pouzdanost, sposobnost adaptiranja različitim situacijama, čast i moralni integritet, volja da se postane liderom/com, povjerenje, samopoštovanje, vjerovanje u sopstvene vrijednosti, itd.² Posjedovanje većine ili svih ovih osobina, garancija je uspješnog liderstva.

Na naše pitanje koje osobine ima dobar lider odgovorili su svi ispitanici/ce, te su skoro svi naveli po nekoliko osobina koje treba imati dobar lider. Stoga je u nastavku dat prikaz odgovora i njihov broj ponavljanja.

Osobine dobrog lidera	Frekvencija
Komunikativnost/interakcija s drugima	45
Visok stupanj obrazovanja	26
Organiziranost	23
Stručnost u određenoj oblasti	21
Odgovornost	21
Fleksibilnost	10
Spremnost na suradnju	9
Kreativnost	8
Pravednost	5
Empatija	5

Najpotrebnije osobine koje, prema mišljenju ispitanika/ca, treba imati dobar lider su: komunikativnost/interakcija s drugima, visok stupanj obrazovanja, organiziranost, stručnost u određenoj oblasti, odgovornost, fleksibilnost, spremnost na suradnju, kreativnost, pravednost i empatija.

Neke druge osobine dobrog lidera koje ispitanici/ce navode su: razumijevanje, autoritet, moralne i etičke vrijednosti, tolerancija, pouzdanost, odlučnost, strpljenje, sposobnost koordiniranja većim brojem ljudi, informiranost, ambicija, snalažljivost, objektivnost, otvorenost, pristupačnost, uvažavanje prava i potreba drugih, sposobnost rješavanja konfliktnih situacija, tačnost, entuzijizam, predanost poslu, itd.

Sve osobine koje su ispitanici/ce naveli su veoma značajne, ali bitno je naglasiti važnost i nekih drugih osobina koje bi dobar lider trebao posjedovati, a koje ispitanici/ce nisu naveli: inicijativa, sposobnost adaptiranja različitim situacijama, povjerenje, samopoštovanje i vjerovanje u sopstvene vrijednosti.

² LIDERSTVO: Jačanje liderskih vještina u radu u lokalnoj zajednici (2012), TPO Fondacija, str. 24

2. 3. Da li biste željeli da steknete neke liderske vještine?

U današnje vrijeme, vještine bitne za uspjeh u vođenju posla su identificirane kao izuzetno važne. Stoga je nužno da mlade generacije steknu određene liderske vještine. Kao što smo već naglasili, liderom se ne rađa, već se liderom postaje obrazovanjem, uz postojanje predispozicija. Lideri kombiniraju prirođeni talenat za vođenje sa znanjem i vještinama koje stječu učenjem i vježbom.

Ispitanike/ce smo pitali žele li steći neke liderske vještine, na što je oko 94% ispitanika/ca (80 osoba) u upitniku odgovorilo da ih želi steći, dok skoro 6% ispitanika/ca (5 osoba) nije motivirano za stjecanje liderskih vještina. Svih 5 osoba koje nemaju želju da steknu liderske vještine su iz grupe ispitanika/ca s Fakulteta političkih nauka, a 4 od 5 osoba koje ne žele steći liderske vještine su na pitanja o preuzimanju inicijative i radu u nevladinim organizacijama odgovorile da nisu sklone preuzimanju inicijative u svom okruženju te nemaju iskustva u radu u nevladinim organizacijama.

Prema odgovorima iz upitnika kao i grupnim razgovorima, može se zaključiti da među ispitanicima/ama postoji velika zainteresovanost za liderstvo, te da su svjesni da bi stjecanje liderskih vještina doprinijelo njihovom individualnom razvoju i koristilo im u obavljanju poslova.

DIO 3. KOMUNIKACIJSKE VJEŠTINE

3.1. Koliko su bitne komunikacijske sposobnosti i zašto? Šta je potrebno za uspješnu komunikaciju?

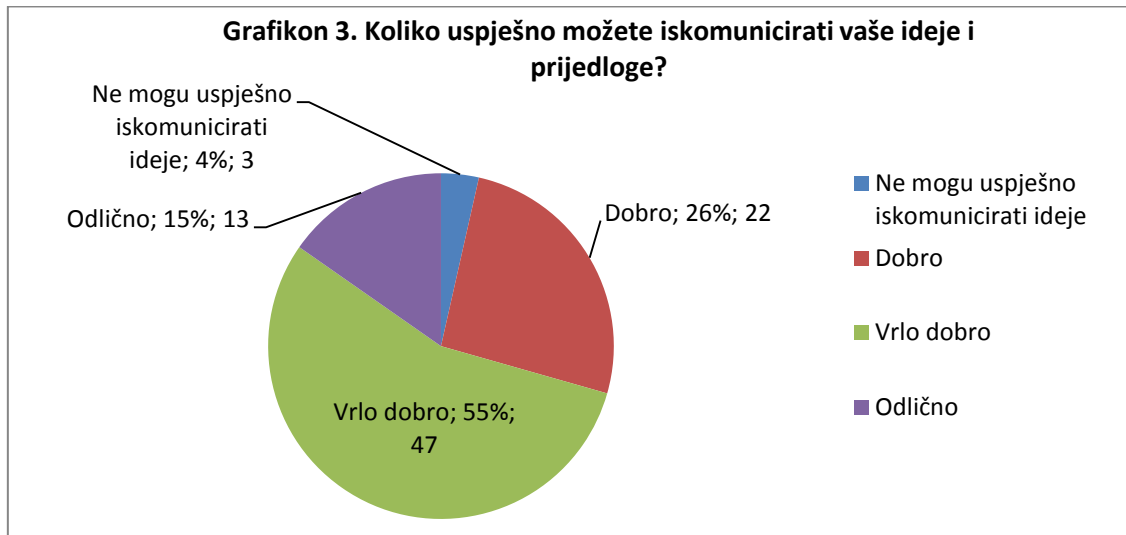
Komunikacija je bitna na svim područjima života uključujući i posao, a komunikacijske sposobnosti na radnom mjestu su neophodne za razvoj karijere, kao i za snalaženje na radnom mjestu i dobru komunikaciju sa saradnicima. Komunikacijske sposobnosti nam pomažu da lakše prezentiramo svoje ideje te spriječimo nesporazume i probleme koji se javljaju, pogotovo ako je riječ o voditeljskoj poziciji. Štoviše, uspjeh većinom ovisi o sposobnosti komuniciranja.

Svi ispitanici/ce koji su u upitniku odgovorili na pitanje *Koliko su bitne komunikacijske sposobnosti i zašto?*, odnosno 98% ispitanika/ca (83 osobe) smatraju da su komunikacijske sposobnosti „veoma bitne za uspješno obavljanje poslova“ jer nam omogućavaju „da prenesemo svoje ideje, stavove i znanje, što vodi k ostvarenju krajnjeg cilja“. Ispitanici/ce navode da su komunikacijske sposobnosti ključne za ostvarivanje dobre saradnje s ljudima, rješavanje problema, ostvarivanje uspješne veze između lidera i tima, te za uspješno obavljanje poslova i stvaranje dobrih međuljudskih odnosa na radnom mjestu.

Uspješna komunikacija je pokazatelj uspješnosti u poslovanju, te vodi do ekonomičnosti, tj. bržeg obavljanja zadataka/poslova. Najčešći odgovori ispitanika/ca na pitanje šta je potrebno za uspješnu komunikaciju uključuju „dobro poznavanje materije o kojoj se govori“, „uvažavanje mišljenja drugih“, „samouvjerenost“, „razgovijetan i sažet govor“, „aktivno slušanje“, te „tačnost i preciznost“.

3.2. Da li smatrate da uspješno možete iskomunicirati vaše ideje i prijedloge?

Oko 96% ispitanika/ca (82 osobe) u upitniku je odgovorilo da smatraju da mogu uspješno iskomunicirati svoje ideje i prijedloge. Na pitanje koliko uspješno mogu iskomunicirati svoje ideje, 26% ispitanika/ca (22 osobe) smatra da to može dobro, 55% (47 osoba) vrlo dobro, a 15% (13 osoba) smatra da može odlično iskomunicirati svoje ideje i prijedloge. Oko 4% (3 osobe) u upitniku su odgovorili da ne znaju dobro iskomunicirati svoje ideje i prijedloge.

Zanimljivo je da iako većina ispitanika/ca prema rezultatima odgovora iz upitnika smatra da može uspješno iskomunicirati svoje ideje i prijedloge, komunikacijske vještine su na prvom mjestu kada su u pitanju dodatne vještine koje ispitanici/ce žele unaprijediti. Štoviše, vrlo mali broj učesnika/ca u istraživanju je bio aktivan tokom diskusija obavljenih u grupama. Mladi su u grupnim razgovorima često navodili da imaju strah od javnog nastupa te da bi voljeli poboljšati svoje komunikacijske i prezentacijske sposobnosti.

Vjerojatno je jedan od razloga različitih odgovora u upitnicima i prilikom grupnih razgovora upravo tendencija da se u našem društvu daju poželjni odgovori u anketi, dok se tokom grupnih razgovora zapravo ustanovi pravo mišljenje ispitanika/ca. Ili, pak, komunikacijske vještine koje mladi ljudi imaju nisu dovoljno razvijene i usmjerene na pravi način, pa se zato žele dodatno usavršavati.

DIO 4. VJEŠTINE POTREBNE ZA ZAPOŠLJAVANJE

4.1. Koje dodatne vještine smatrate da je potrebno da usvojite da biste upotpunili vaš obrazovni profil?

Kako je cjeloživotno učenje postalo nužnost, potrebno je sve više ulagati u sebe i stjecati različite vrste kompetencija. Kompetencije i znanje su postali osnovni preduslovi za ispunjenje ličnih ambicija svakog pojedinca, za aktivno učešće u različitim društvenim procesima, te za mogućnost zapošljavanja. Potrebno je, naime, preduzeti potrebne mjere kako bi obrazovni sistem odgovorio na potrebe poslodavaca, te stvorio jedan kvalitetan kadar koji bi odgovorio na zahtjeve tržišta rada kako u BiH, tako i u zemljama Europske Unije.

Na pitanje u upitniku *Koje dodatne vještine smatrate da je potrebno da usvojite da biste upotpunili vaš obrazovni profil?* odgovorilo je svih 85 ispitanika/ca, a većina njih je navela po nekoliko vještina koje žele usvojiti.

Među najčešćim odgovorima vezano za vještine koje ispitanici/ce žele usvojiti su komunikacijske vještine (27), strani jezici (18), praksa odnosno vještine koje se stiču praktičnim radom u struci (15), rad na računaru (10), pisanje projekata (7), te druge vještine.

Što se tiče drugih vještina koje ispitanici/ce žele steći, oni navode da žele znati više o psihologiji ličnosti, socijalnoj psihologiji i menadžmentu ljudskim resursima; naučiti kako najlakše prevazići konfliktne situacije; kako na najbolji način uskladiti potrebe ljudi u timu; kako lobirati medije i donatore; bolje se upoznati s ljudskim pravima; sudjelovati na različitim edukacijama vezanim za liderstvo; obogatiti svoj vokabular i prevladati strah od javnog nastupa; steći vještine vođenja, organizacije i upravljanja, te prezentacijske vještine, i sl.

Dodatne vještine	Frekvencija
Komunikacijske vještine	27
Strani jezici	18
Praksa u struci	15
Rad na računaru	10
Pisanje projekata	7
Ostalo	20

Prilikom obavljanja grupnih razgovora s mladima, ispitanici/ce su u svim grupama kao najveći problem naveli nedostatak prakse u obrazovanju, te da teorijsko znanje koje dobivaju u školama i na fakultetima nemaju priliku primijeniti praktično, što kasnije dovodi do velikih problema prilikom zapošljavanja. Stoga je većina ispitanika/ca navela da smatra da je potrebno da usvoje vještine koje se stječu praktičnim radom u oblasti koju su odabrali da studiraju, kako bi upotpunili svoj obrazovni profil te lakše došli do zaposlenja.

4.2. Koje vještine su, po vašem mišljenju, potrebne mladim ljudima da bi se zaposlili?

Obrazovanje i usavršavanje bi trebali više pružati opća znanja i sposobnosti koje se traže na tržištu rada. U cilju učinkovitijeg povezivanja visokog obrazovanja s tržištem rada potrebno je još kroz srednje obrazovanje omogućiti mladima da steknu određeni broj kompetencija značajnih za njihov daljnji profesionalni razvoj. Međutim, čak i prije toga, neophodno je uvažiti zahtjeve poslodavaca koji se tiču potrebnih profila, znanja i vještina. Poslodavci su ti koji bi trebali mladim ljudima pružiti više informacija o tržištu rada te ih savjetovati u odabiru karijere. Kako je to danas rijetkost, mladi se trebaju dodatno potruditi te poboljšati potrebne vještine kroz radionice, treninge, savjetovanja i usmjeravanja.

Mladi ljudi trebaju neprestano razvijati i nadograđivati svoje vještine. Kada su u pitanju vještine koje su potrebne mladim ljudima da bi se zaposlili, prema odgovorima ispitanika/ca na prvom mjestu su komunikacijske vještine, s obzirom da je 48 ispitanika/ca navelo ovu vještinu. Poznavanje rada na računar i nekoliko stranih jezika te pisanje projekata također zauzimaju visoko mjesto kad je riječ o vještinama potrebnim mladim ljudima da bi upotrijebili svoj obrazovni profil te našli odgovarajuće radno mjesto.

Kao što je već navedeno u prethodnom pitanju, ispitanici/ce su kako u upitnicima, tako i prilikom grupnih razgovora kao najveći problem naveli nedostatak prakse u obrazovanju, što dovodi do velikih problema prilikom zapošljavanja. Oni smatraju da je mladim ljudima potrebno više praktičnih vještina kako bi lakše došli do zaposlenja.

Među ostalim vještinama i osobinama koje su ispitanici/ce naveli da su potrebne mladim ljudima da bi se zaposlili su: iskustvo, kompetentnost u određenoj struci, snalažljivost, odgovornost, motivacija, kreativnost, spremnost na suradnju, organiziranost, učinkovitost, fleksibilnost, upornost, izgrađen stav, samopouzdanje, samopoštovanje, samoinicijativnost, volja, ambicija, posvećenost radu, vještina aktivnog slušanja, empatija, spremnost na prilagođavanje, poznavanje poslovne kulture i korespondencije, pronicljivost, spremnost za početak „od nule“, spremnost na stalno učenje i napredovanje, sposobnost vođenja i preuzimanja kontrole, sposobnost brzog reagiranja i odlučivanja, kritičko mišljenje, pristupačnost, znatiželja, predanost, entuzijazam, itd.

DIO 5. PROGRAMI NEFORMALNOG OBRAZOVANJA

5.1. Kada biste imali priliku učestvovati na nekom programu neformalnog obrazovanja (radionica, seminar, kurs, ljetna škola, praksa) koju oblast biste odabrali?

Sve se više pažnje pridaje neformalnom obrazovanju jer je učenje i usavršavanje kroz cijeli život postalo neophodno. Formalnim obrazovanjem se usvajaju osnovna znanja i vještine prema unaprijed određenom planu i programu, no ono ne obraća toliku pažnju na individualnost pojedinca, te je često nedovoljno. Za razliku od formalnog obrazovanja, u koje spadaju oblici obrazovanja koji se pojavljuju u školskim institucijama i koji su zakonski propisani, neformalno obrazovanje nudi mnoštvo novih znanja i vještina te nadopunjuje formalno. Štoviše, programi neformalnog obrazovanja daju ljudima priliku da pristupe svim onim sadržajima kojih, ili nema u formalnom obrazovanju, ili nisu zastupljeni u onoj mjeri u kojoj bi trebali biti. Ono što je važno naglasiti je to da neformalno obrazovanje ima značajnu ulogu pri zapošljavanju. Ako osoba ne može pronaći adekvatno zaposlenje, neformalno obrazovanje je način da poradi na sebi i svojim kvalifikacijama, te tako poveća šansu za zaposlenje. To uključuje razne seminare na kojima se usavršavaju komunikacijske vještine, vještine izgradnje tima, pisanje CV-a i motivacionog pisma, priprema za intervju, te različite kurseve stranih jezika, rada na računaru, itd. Učenje i usavršavanje su glavni putevi do zaposlenja.

Najčešći odgovori koje su ispitanici/ce naveli vezano za učešće na programima neformalnog obrazovanja tiču se usavršavanja u oblasti koju studiraju ili su studirali. Prema tome, ispitanike/ce s Fakulteta političkih nauka najviše zanima socijalni rad, i to rad s djecom, što ne iznenađuje s obzirom da su u pitanju uglavnom studenti/ice s Odsjeka za socijalni rad, dok ispitanike/ce s Filozofskog fakulteta najviše interesira učenje stranih jezika, ali i pedagogija i obrazovanje odraslih. Najveći broj ispitanika/ca iz Vijeća mladih bi željelo učestvovati u programima o pisanju projekata, ljudskim pravima, aktivizmu mladih, te kursevima stranih jezika. Odgovori koji se ponavljaju u sve tri grupe ispitanika/ca su komunikacijske vještine, učenje stranih jezika, rad s djecom i pisanje projekata.

VIJEĆE MLADIH OPĆINE NOVO SARAJEVO

Kada biste imali priliku učestvovati na nekom programu neformalnog obrazovanja, koju oblast biste odabrali?

Ekologija, zaštita ljudskih prava, izgradnja tolerancije, ženska prava, napredni kurs pisanja projekata; Radionice i seminari o radu s djecom i socijalno-ugroženim osobama; Ljudska prava, humanitarno pravo, aktivizam mladih; Učešće na radionici pisanja projekata, te na radionicama koje se tiču poboljšanja položaja mladih u BiH; Razne vrste istraživanja u području nauke i umjetnosti; Oblasti brzog učenja i čitanja; Komunikativnost, liderstvo, održivi razvoj; Kurs engleskog i njemačkog jezika i praksa rada u apoteci - komunikacija s pacijentima; Ljudska prava; Književnost, njemački jezik; Medicinska i ekološka grana.

FAKULTET POLITIČKIH NAUKA

Kada biste imali priliku učestvovati na nekom programu neformalnog obrazovanja, koju oblast biste odabrali?

Program prevencije, socijalne psihologije, socijalni rad s grupom; Kursevi stranih jezika; Praksa vezana za profesiju socijalnog rada; Oblast politike ili (poslovne) ekonomije; Izrada projekata; Sociologija, psihologija, socijalni rad; Radionica s djecom; Obrazovanje i odgoj djece; Program koji se tiče djece, porodice i nasilja nad djecom/ženama. To je kod nas nažalost vrlo rasprostranjen problem, a malo se radi na prevenciji; Rad s djecom s posebnim potrebama; Negativne pojave u društvu – maloljetnička delikvencija, narkomanija, alkoholizam i slično; Novinarstvo.

FILOZOFSKI FAKULTET UNIVERZITETA U SARAJEVU

Kada biste imali priliku učestvovati na nekom programu neformalnog obrazovanja, koju oblast biste odabrali?

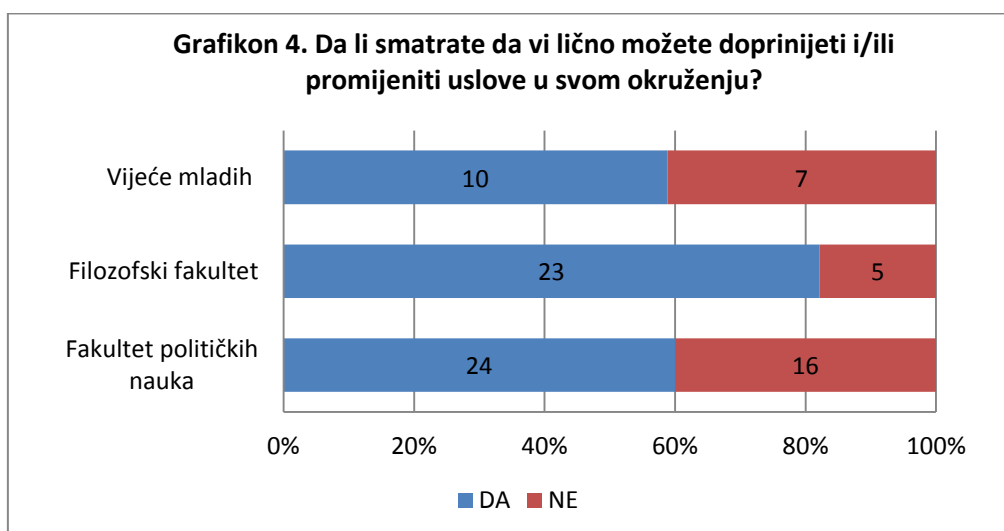
Oblasti vezane za odgoj i obrazovanje – područja pedagogije i psihologije; Cjeloživotno obrazovanje i aktivno učenje; Komunikacijske vještine i liderstvo; Kreativne vještine; Informatika; Obrazovanje odraslih; Govor tijela; Arapski jezik; Švedski jezik; Seminari vezani za područje lingvistike i nastavnog rada; Lingvistika, prevodenje; Praksa vezana za studij – Odsjek za anglistiku, lingvistički smjer; Rad s djecom s teškoćama u razvoju; Oblast koja se tiče uspostavljanja atmosfere u razrednoj učionici; Književnost s fokusom na položaj žena i njihova prava; Rad s mladima; Praksa u nekoj školi ili odgojnoj ustanovi, kako bih stekla iskustvo u poslu kojim se bavim; Liderstvo i učenje stranih jezika; Seminari na temu odgoja i obrazovanja, političko edukovanje; Dijalog među zaposlenima u organizaciji; Učenje u predškolskom dobu, obrazovanje odraslih; Ekonomija, pravo, sport; Specijalna pedagogija; Izrada poslovnog plana; Informatika.

DIO 6. DOPRINOS I PREUZIMANJE INICIJATIVE ZA PROMJENE USLOVA U OKRUŽENJU

6.1. Da li smatrate da vi lično možete doprinijeti i/ili promijeniti uslove u svom okruženju?

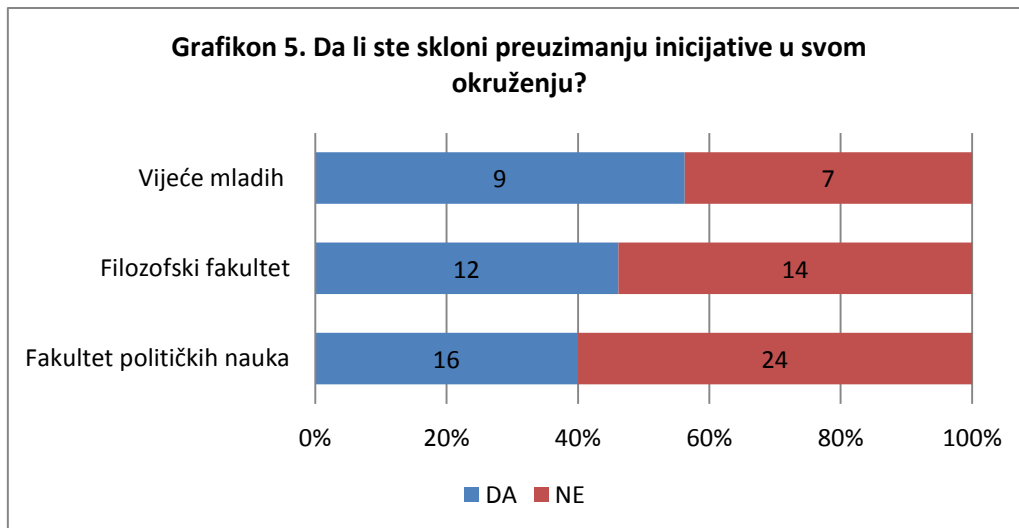
Kada je u pitanju stav mladih prema njihovom ličnom doprinosu promjeni uslova u okruženju u kojem žive, 67% ispitanika/ca, odnosno njih 57 smatra da može doprinijeti i/ili promijeniti uslove u svom okruženju, dok je 33% njih (28 osoba) dalo negativan odgovor.

U Vijeću mladih 59% (10 osoba) smatra da može promijeniti uslove u svom okruženju, dok 41% njih (7 osoba) smatra da ne može. U grupi ispitanika/ca s Filozofskog fakulteta čak 82% (23 osobe) smatra da mogu doprinijeti promjeni uslova u svom okruženju, nasuprot 18% (5 osoba) koji smatraju da ne mogu. U grupi studenata s Fakulteta političkih nauka, 60% ispitanika/ca smatra da može promijeniti uslove u svom okruženju, dok 40% smatra da ne može. U brojkama je to 24 osobe nasuprot 16.

6.2. Da li ste skloni preuzimanju inicijative u svom okruženju?

Na pitanje *Da li ste skloni preuzimanju inicijative u svom okruženju?* odgovorile su 82 osobe. 45% njih (37 osoba) je odgovorilo da je skloni preuzimanju inicijative u svom okruženju, dok je 55% ispitanika/ca (45 osoba) odgovorilo da nije. Grupe ispitanika/ca s Filozofskog fakulteta i Fakulteta političkih nauka su grupe u kojima prevladavaju osobe koje nisu sklone preuzimanju inicijative u svom okruženju (54% s Filozofskog fakulteta i 60% s Fakulteta političkih nauka), dok je u grupi ispitanika/ca iz Vijeća mladih općine Novo Sarajevo 56% (9 osoba) skloni preuzimanju inicijative, dok 44% (7 osoba) nije.

Određeni broj ispitanika/ca koji su skloni preuzimanju inicijative, također su naveli dodatne vještine koje bi im pomogle da ih uspješno provedu, a najčešće su to: komunikacijske vještine, organizacijske sposobnosti, izrada poslovnog plana i sposobnost rješavanja konflikata. Ispitanici/ce isto tako navode da bi im oslobađanje od treme prilikom javnog nastupa, hrabrost, snalažljivost i timski rad pomogli da uspješnije realiziraju svoje ideje.

Ispitanici/ce koji nisu skloni preuzimanju inicijative u svom okruženju, kao osnovne razloge naveli/e su nedostatak potrebnih vještina, nedostatak motivacije, te previše drugih obaveza.

Neki od odgovora navedeni su u nastavku:

- Mislim da na fakultetu nisam stekao dovoljno znanja vezano za ovu temu. Volio bih da se dodatno educiram.
- Nisam sklona preuzimanju inicijative jer ja lično ne mogu promijeniti mnogo toga, treba mi više samopouzdanja i optimizma.
- Mislim da nisam otvorena osoba. Jedna od potrebnih vještina je otvorenost, želja za radom...
- Nisam sklona preuzimanju inicijative jer nisam tip osobe koja je sklona liderstvu.
- Nisam sklona preuzimanju inicijative, nemam neke veće motivacije.
- Nisam sklona, zbog nedostatka komunikacijskih vještina, straha od javnog govora, i sl.
- Preuzmem previše obaveza i posla da uradim.
- Nisam sklona javnim nastupima, komunikaciji pred masom.
- Nedostatak samopouzdanja, povučenost.
- Ono zbog čega izbjegavam preuzimanje inicijative je što većina mladih danas pasivno gleda na izazov, blijedo se smješka; komunikativnost je važna, kao i želja za isticanjem.
- Prezauzetost fakultetom i trenutnim obavezama.
- Jednostavno nisam tome sklona, a mislim da imam razvijene potrebne vještine.

- Imam mnogo obaveza vezanih za fakultet, te preuzimam samo one obaveze koje su mi direktno dodijeljene.
- Još uvijek nemam potrebne vještine javnog komuniciranja, niti određeno polje na kojem bih djelovala.
- Bolja organizacija vremena i rješavanje straha od javnog nastupa.
- Ne volim se isticati. Potrebno je poznavanje materije zbog koje se poduzima inicijativa, komunikacijske vještine.
- Nisam sklona preuzimanju inicijative jer mi nedostaju glavne vještine, a to su vještine vođenja, upravljanja i savjetovanja.

Iz ovih odgovora možemo zaključiti da je mladima potrebno ponuditi više različitih sadržaja te više seminara i radionica kako bi stekli što više znanja, iskustva i vještina potrebnih za njihov dalji profesionalni razvoj. I ne samo to, potrebno je motivirati mlade ljude i uvjeriti ih da mogu učiniti nešto za društvo, te im razviti samopouzdanje kako bi oni sami poduzeli inicijativu i promijenili nešto.

Prema rezultatima upitnika i grupnih razgovora većina mladih nije sklona preuzimanju inicijative u svom okruženju, a veliki broj njih smatra da oni lično ne mogu doprinijeti i promijeniti uslove u svom okruženju. Kao glavne razloge za nepoduzimanje inicijative mladi navode nedostatak potrebnih vještina i nedostatak motivacije. Potrebno je više raditi na povećanju svijesti mladih o važnosti njihovog aktivnog učešća u zajednici i društvu.

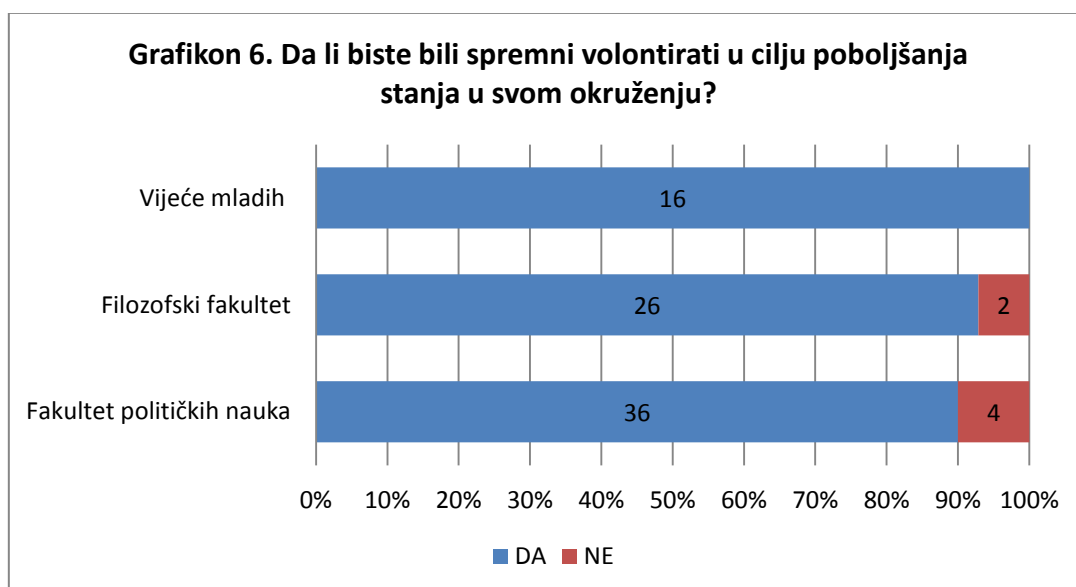
Mladi trebaju shvatiti da ne smiju čekati da drugi riješe njihove probleme, već i oni sami trebaju pokazati interes i pobrinuti se za vlastite doprinose i razvoj. No, ono što je možda još bitnije, mlade osobe je potrebno pokrenuti i motivirati kako bi učinili nešto ne samo za sebe, nego i za društvo.

DIO 7. VOLONTIRANJE I RAD U NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

7.1. Da li biste bili spremni volontirati, odnosno, angažovati se bez finansijske naknade jedno vrijeme u cilju poboljšanja stanja u svom okruženju?

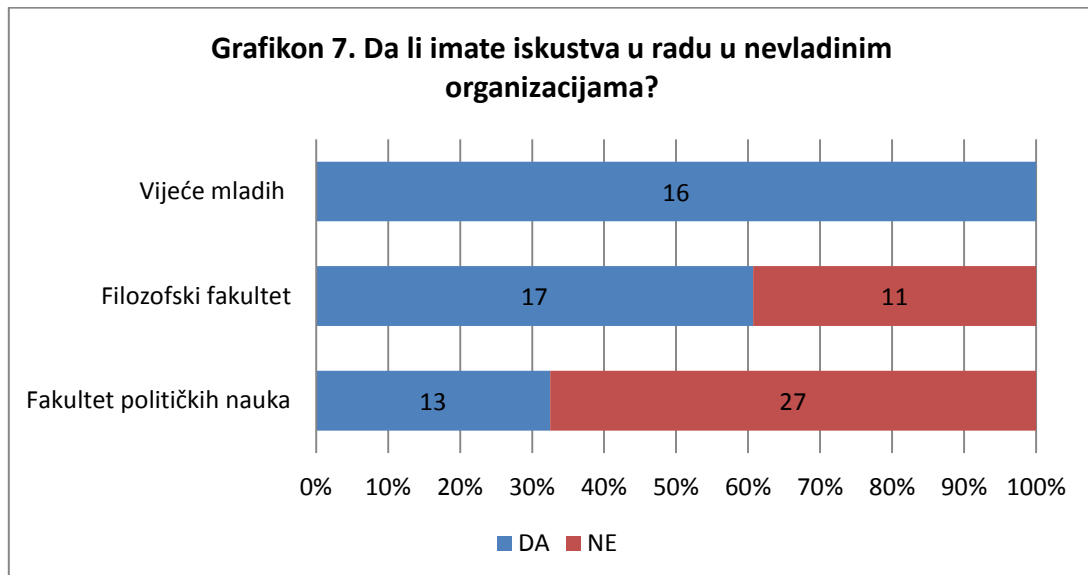
U današnje vrijeme, volonteri/ke igraju važnu ulogu u dobrobiti i napretku zemalja i društva generalno. Volonteri/ke su osobe koje besplatno obavljaju neki posao, a volontiranje označava neplaćeno, neprofitno djelovanje koje pojedinac bira po svom vlastitom izboru. Ono je zapravo dobrovoljna aktivnost, dobrovoljno ulaganje ličnog truda, vremena i vještina za dobrobit i blagostanje organizacije/zajednice ili pak za opću dobrobit. Volonteri/ke na jedan svojstven način promoviraju i unaprjeđuju rad zajednice za opće dobro. Volontiranje je izrazito važno za mlade ljude jer se volonterskim angažmanom mladi ljudi aktivno uključuju u društvo trudeći se da iniciraju potrebne promjene. Štoviše, volontiranjem se vrlo lako stječu brojna znanja i vještine koje će kasnije poslužiti u lakšem pronalaženju zaposlenja ili u razvoju karijere. Također, njime pomažemo onima kojima je to potrebno, a, uz to, činimo nešto i za sebe i stječemo jedno novo iskustvo, te uspostavljamo veliki broj kontakata.

Rezultati upitnika pokazali su da su ispitanici/ce svjesni koristi koje mladi ljudi imaju od volontiranja. Od 84 osobe koje su odgovorile na pitanje da li su spremne da volontiraju u cilju poboljšanja stanja u svom okruženju, 93% (78 osoba) je odgovorilo pozitivno, dok je 7% (6 osoba) odgovorilo da ne bi volontiralo, odnosno angažovalo se određeno vrijeme bez finansijske naknade, a u cilju poboljšanja uslova u svom okruženju.

7.2. Da li imate iskustva u radu u nevladinim organizacijama?

Kada je u pitanju angažman u nevladinim organizacijama, od ukupnog broja ispitanika/ca koji su odgovorili na ovo pitanje (84 osobe), oko 55% (46 osoba) ima iskustvo u radu u nevladinim organizacijama. Samim tim što su aktivisti Vijeća mladih, svi ispitanici/ce iz ove grupe imaju iskustvo u radu u nevladinim organizacijama. Stoga, ako posmatramo samo grupe studenata s Filozofskog fakulteta i Fakulteta političkih nauka, 44% (30 osoba) ima iskustvo u radu u nevladinim organizacijama, dok 56% (38 osoba) nema. Grupa u kojoj najmanje ispitanika/ca ima iskustvo u radu u nevladinim organizacijama su studenti s Fakulteta političkih nauka, u kojoj je samo 32,5% (13 osoba) nekada radilo ili radi u nevladinim organizacijama, nasuprot 67,5% (27 osoba) koje nemaju navedeno iskustvo.

DIO 8. INTERESI I MOTIVACIJA

8.1. Šta vas najviše interesira? Šta vas motivira?

Nijedna osoba nije uvijek i za sve jednako motivirana jer uvijek postoje teme i sadržaji koji nas više ili manje zanimaju, ovisno o našim interesima. Međutim, ono što je veoma važno je razviti motivaciju u mladim ljudima i potaknuti ih da istražuju i imaju veći broj interesa.

Najveći broj ispitanika/ca interesira se i pronalazi motivaciju u pomaganju drugima, kao što možemo vidjeti i iz njihovih odgovora. Također, veliki broj njih navodi da se žele usavršavati u oblasti koju studiraju ili koja je usko vezana za njihov studij.

Prema tome, ispitanici/ce iz Vijeća mladih, osim humanitarnog djelovanja navode i da ih zanima način na koji se može poboljšati položaj mladih u društvu. Njih najviše motivira njihov sopstveni uspjeh, te spoznaja da su učinili nešto dobro i na taj način postigli pozitivne rezultate. Ispitanici/ce s Fakulteta političkih nauka se najviše zanimaju za rad s određenim ugroženim skupinama, pogotovo ženama koje su žrtve nasilja, te rad s djecom. Ono što njih motivira je poboljšanje socijalne i ekonomske situacije u državi, te pozitivne promjene koje se svakodnevno događaju. Ispitanike/ce s Filozofskog fakulteta najviše interesira usavršavanje i nadopunjavanje već postojećeg znanja, te rad s ljudima, osobito djecom – baš kao i ispitanike/ce s Fakulteta političkih nauka. Ono za što oni pokazuju izrazitu motivaciju je zapravo spoznaja da će svojim trudom i radom uraditi nešto korisno ne samo za sebe, nego i za druge.

VIJEĆE MLADIH OPĆINE NOVO SARAJEVO

Šta vas najviše interesira? Šta vas motivira?

Aktivizam mladih, a najveći motiv za rad je pozitivna kritika i pokušaj da se uradi svaki put više; Motiviraju me uspjeh, rad i zalaganje koji daju određene pozitivne rezultate; Najviše me interesira, a i motivira oblast humanitarnog djelovanja; Kako pomoći nezaposlenim, siromašnim i osobama s intelektualnim poteškoćama; Motivira me želja da pomognem drugima; Rad u dobrom timu te društveno-korisne aktivnosti; Želja za usavršavanjem; Rad lokalne zajednice, uspjesi mladih iz BiH u svijetu; Pomaganje drugima, osmijeh i sreća drugih ljudi; Najviše me interesira položaj mladih i načini na koje bi se taj položaj mogao poboljšati, to me ujedno i motivira; Motivira me želja za uspjehom u životu; Najviše me interesira nauka i istraživanje; Interesira me rad s djecom; Prva pomoć, edukacije mladih; Motiviraju me moje starije kolege i kolegice; Interesira me humanitarni rad; Motiviraju me zadovoljstvo i zahvalnost drugih koji su rezultat mog rada.

FAKULTET POLITIČKIH NAUKA

Šta vas najviše interesira? Šta vas motivira?

Zanimaju me društvene promjene koje se neprestano dešavaju u društvu, kao i sama uloga pojedinca u društvu; Motivira me odlazak u inostranstvo; Motivira me rad s djecom; Položaj žena u državi; Spremnost za napredovanje i postizanje određenog cilja u profesionalne svrhe; Najviše me interesuje rad na osnaživanju žena koje su bile žrtve nasilja; Sve što je vezano za društvo u BiH, a i sama situacija; Rad s ugroženim grupama; Pomaganje drugima; Najviše me interesira na koji način mladi mogu doći do zaposlenja i radnog mjesta, a motivira me želja i nada za bolju budućnost; Interesuju me djeca koja nemaju sredstava za školovanje, a jako su talentovana i nadarena; Interesuje me izučavanje oblasti sociologije, a za sve u životu motiv mi je porodica, te poboljšanje i socijalne i ekonomske situacije u državi; Motivira me kad vidim da me neko cijeni zbog vještina i vrlina koje posjedujem; Interesuje me moj poziv – socijalni rad i motivira me to što ću možda nekada moći pomoći ugroženim članovima ovog društva; U poslu me motivira dobro druženje i novac; Motivira me činjenica da sve što radim u životu sama ostvarujem; Interesuju me odnosi među ljudima, općenito. A šta me motivira u ovoj državi – apsolutno ništa. Šuti i trpi; Interesuje me stanje djece u društvu i njihov odgoj; Istraživačko novinarstvo; Motivira me moj napredak u obrazovanju; Situacija u kojoj se nalazimo, to mi je motivacija da se trudim da „sutra“ bude bolje.

FILOZOFSKI FAKULTET UNIVERZITETA U SARAJEVU

Šta vas najviše interesira? Šta vas motivira?

Da dobijem stalni posao i da se kroz praksu učvrstim i postanem uzoran predavač; Rad s ljudima; Interesira me obrazovanje, a motivira rad i angažman; Pronaći posao, a tu me motivira završetak fakulteta; Motivira me postavljanje cilja samoj sebi, zatim težnja da ga ostvarim; Interesira me tehnologija i njen sadržaj; Rad s djecom; Motivira me kad vidim konkretne rezultate nečijeg rada; Poboljšanje položaja studenata u BiH; Motiviraju me uspješni ljudi i njihove karijere; Najviše me zanima obrazovanje. Budući da je njegovo stanje odlično na papiru, izvođenje u praksi, nažalost, slabog je kvaliteta, neučinkovito, te nedjelotvorno; Motivira me želja za znanjem, napretkom i poboljšanjem same sebe, a i drugih ljudi; Interesira me moj profesorski – nastavnički poziv, rad s mladima, motivira me želja za promjenom, ljubav prema poslu, ali i novac; Najviše me motivira da radim ono što volim, da se brinem o djeci, da pomažem ljudima ukoliko to mogu, da pročitam dobru knjigu; Muzika, slikanje, kreativni rad i dobar osjećaj koji imam dok se bavim kreativnim radom; Dobro organizovan rad i pozitivno okruženje; Mislim da bih najviše voljela raditi na projektima o međunarodnim odnosima. Putovanja, upoznavanje novih ljudi i krajeva me motiviše pa mislim da bih to iskoristila u poslu; Najviše me interesuju jezici, rad s djecom i odraslima. Motivira me želja za napredovanjem i pomaganjem drugima; Historija, određene historijske ličnosti koje su ostavile dubok trag u historiji čovječanstva; Dobro i poticajno okruženje za rad i novi izazovi; Najviše me interesira rad s djecom koja imaju teškoće u razvoju, a s obzirom da godinama radim s njima oni su moja motivacija; Učenje stranih jezika me veoma motivira. Putovanja, učenje novih stvari je ono što me najviše interesira.

8.2. O kojim temama biste željeli dobiti više informacija?

Mlade ljude treba potaknuti da stjecanjem raznih znanja i kompetencija kroz različite aktivnosti konkuriraju na tržište rada. Mladi trebaju biti informirani o svemu što se dešava oko njih. Stoga je potrebno poticati mlade na izvannastavno i cjeloživotno obrazovanje i usavršavanje. Sve aktivnosti u kojima mladi sudjeluju, ili pak imaju priliku sudjelovati, imaju zajednički cilj, tj. pružaju mogućnost mladima da se profesionalno usavrše i stvore svoju vlastitu mrežu kontakata. Postoje mnoge inicijative koje potiču mlade ljude na dodatno učenje i ohrabruju ih na kvalitetnu komunikaciju s okolinom. Putem različitih projekata, seminara i drugim vidom edukacije, potrebno je mlade uključiti u stvarni svijet kako bi dobili više informacija o temama koje ih zanimaju. Na taj bi način mladi trebali pokazati svoja znanja u poslovnom svijetu i truditi se da pridonese socijalnom razvoju BiH.

Prema rezultatima odgovora iz upitnika na pitanje o temama o kojima bi mladi željeli dobiti više informacija možemo zaključiti da su mladi najviše zainteresirani da nauče o ljudskim pravima, liderstvu, poboljšanju položaja žena i mladih u društvu, načinu rada nevladinih organizacija, odgoju i obrazovanju djece, te radu s djecom s posebnim potrebama. Stoga im je potrebno ponuditi više informacija o navedenim temama.

Ispitanici/ce Vijeća mladih ponajviše žele znati o ljudskim pravima, tj. o pravima mladih i obespravljenih te zaštiti ženskih i dječjih prava, o liderstvu, te kako ojačati kapacitete mladih. Među njima, također postoji velika zainteresiranost za rad i način djelovanja nevladinih organizacija. Teme koje zanimaju ispitanike/ce Fakulteta političkih nauka se većinom tiču odgoja i obrazovanja djece, uzroka porodičnih neslaganja koji najčešće dovode do razvoda, zakona i problema njihova sprovođenja, te položaja žena u društvu. Baš kao i ispitanici/ce Vijeća mladih, i ispitanici/ce Fakulteta političkih nauka bi htjeli dobiti više informacija o ljudskim pravima. S druge strane, ispitanici/ce Filozofskog fakulteta najviše žele znati koje su to mogućnosti koje oni, kao mlade osobe, imaju nakon završetka fakulteta što se tiče zapošljavanja. Također, pokazuju interes za liderstvo i rad s djecom s posebnim potrebama, kao i za mnoge druge teme što se može vidjeti i iz tabele.

VIJEĆE MLADIH OPĆINE NOVO SARAJEVO

O kojim temama biste željeli dobiti više informacija?

Upoznavanje drugih kutura, apliciranje na seminare; Liderstvu i o temama koje su vezane za medicinu; Promocija humanih vrijednosti; Održivi razvoj, vještine komunikacije; Ljudskim pravima i zakonima; Kako poboljšati život mlade osobe u BiH; Što mladi žele da bi se znalo odakle krenuti – to je prvi korak k poboljšanju njihovog položaja; Ljudska prava, osnaživanje politike mladih, jačanje kapaciteta mladih; Zdravstvo, socijalna politika, angažiranje mladih u NVO-ima; Medicinskim, ekološkim, arhitektura; Zaštita dječjih i ženskih prava; Zaposlenosti i mogućnosti zapošljenja u BiH, o nevladinim organizacijama i načinu na koji djeluju; Humanitarnom pravu i ljudskim pravima; O pravima mladih (studenata), o pravima slabih i iznemoglih, te izbjeglica; Statističkim podacima mladih volontera, o aktivnim mladim ljudima.

FAKULTET POLITIČKIH NAUKA

O kojim temama biste željeli dobiti više informacija?

S obzirom da studiram sociologiju, zanimaju me teme poput eutanazije i abortusa; Pisanje projekta; Odgoj i obrazovanje djece, najčešći uzroci porodičnih svađa koji često rezultiraju razvodima; Nezaposlenost mladih; Ekologiji – zaštiti životne sredine; Ženama te njihovom položaju u religiji, politici, itd.; Djeci bez roditeljskog staranja, ženama koje su žrtve nasilja; Socio-ekonomski status LGBT osoba; Temama koje se tiču zakona i problema njegovog sprovođenja; Više informacija bih željela dobiti o učestvovanju u raznim aktivnostima za mlade; Kako se osobe snalaze u životu nakon što prevaziđu neku životnu krizu tipa droge ili alkohola; Zanima me tema mladih i njihova letargija u društvu, ali i NVO i njihovo djelovanje na mlade i ostalu populaciju; Svim temama vezanim za moju struku (socijalni rad); Mladi i islam, uzroci porodičnih neprilika, itd.; Psihologiji ličnosti i feminizmu; O pravima i zaštiti djece, o očuvanju porodice jer je to najbitnije mjesto za razvoj zdrave ličnosti; Djeci s posebnim potrebama; Odgoj djece, uzroci porodičnih neprilika i neslaganja, štetnost društvenih mreža; Kako neke činjenice iz struke upotrijebiti u praksi; Kako nakon stjecanja diplome dobiti posao u struci.

FILOZOFSKI FAKULTET UNIVERZITETA U SARAJEVU

O kojim temama biste željeli dobiti više informacija?

Zapošljavanje mladih; Temama važnosti obiteljskog druženja za dalji razvoj pojedinca; Inkluzija djece, ravnopravnost spolova; Mogućnosti mladih pri zapošljavanju odnosno što to sve može raditi osoba po završetku fakulteta; Obrazovanju u inostranstvu; Temama vezanim za baze podataka, informacijske sisteme, autorska prava; Voljela bih više saznati i učestvovati u izradi projekata za cjeloživotno učenje; Pragmatičnom dijelu nastavnog rada. Fali nam prakse u našem obrazovnom sistemu; Radovi na raznim projektima bi se trebali uvesti na fakultete, ako već postoje; Na koji se način studenti mogu brzo i efikasno izboriti za svoja prava; Educiranju žena, djece i studenata/ica o njihovim pravima; Svom pozivu – nastavnicima, profesorima, obrazovanju u BiH; Želim unaprijediti svoje komunikacijske vještine, pa bih o tome želio dobiti više informacija; Međunarodni odnosi, putovanja, različite kulture i umjetnosti te koje organizacije se bave ovim i koje pogodnosti imaju studenti; Poslovnoj organizaciji, vještinama potrebnim za liderstvo i vođenje nekog tima; Vođenje i obrazovanje odraslih; Književnost za mlade i djecu; Interesuju me teme o prirodi, zaštiti okoliša, ljudima i odnosima s ljudima. Rad s djecom koja imaju teškoće u razvoju; Društvena odgovornost prema mladima, položaj mladih u društvu, zainteresovanost mladih za pozitivne promjene.

DIO 9. MJERE ZA OSNAŽIVANJE MLADIH

9.1. Koje mjere/aktivnosti po vašem mišljenju treba poduzeti radi osnaživanja mladih u BiH?

Potrebno je osnažiti mlade, skupinu od izuzetne važnosti za razvoj društva u BiH, te stvoriti bolje uvjete u ostvarivanju njihovih prava i zadovoljavanju njihovih potreba. Tek kada se to postigne, više mladih će se aktivno uključiti u društvo kako na državnoj tako i na lokalnoj razini.

Najčešći odgovori koje su ispitanici/ce dali na pitanje o potrebnim mjerama za osnaživanje mladih u Bosni i Hercegovini odnose se na uvođenje više prakse u obrazovni sistem, mjere za zapošljavanje mladih/otvaranje novih radnih mjesta, poticanje mladih na aktivnije učešće putem volontiranja i rada u nevladinom sektoru, te učešće u neformalnim programima obrazovanja.

Prema rezultatima upitnika, kao i prema obavljenim grupnim razgovorima, može se zaključiti da su ispitanici/ce svjesni da je potrebno da se i sami aktiviraju i na taj način obezbijede sebi bolju budućnost. Mladi trebaju shvatiti da je velika odgovornost i na njima i na tome koliko su spremni sami učiniti za sebe.

VIJEĆE MLADIH OPĆINE NOVO SARAJEVO

Koje mjere/aktivnosti po vašem mišljenju treba poduzeti radi osnaživanja mladih u BiH?

Osnaživanje svijesti mladih o prednostima neformalnog obrazovanja; Informiranje mladih o mogućnostima koje im se stavljaju na raspolaganje; Potrebno je raditi na povećanju aktivnosti kojim će se mladi upoznati s problemima u kojima se mogu susresti i način na koji mogu te probleme riješiti, te kako oni kao pojedinci mogu promijeniti neke negativne stvari u društvu; Animirati mlade da volontiraju; Promocija aktivnosti i radionica za stjecanje novih vještina; Uvesti više prakse u obrazovni sistem; Reforma obrazovnog sistema, više neformalnog obrazovanja; Mislim da je neformalno obrazovanje, kao i razne radionice, potrebno što više realizirati i organizirati; Više posla za mlade; Da se mladi što više uključe u rad NVO-a, kao i da se zainteresiraju za svoje probleme i potraže pomoć; Treba napraviti više aktivnosti, tj. više radionica, druženja, izleta za mlade; Neformalna edukacija, volonterski rad, javne debate; Više promocije o srednjim i osnovnim školama - usmjeravanje; Reforma obrazovanja; Pružanje šanse mladima za participaciju u svim sferama njihovog interesovanja, od politike do naučnih i istraživačkih radova; Veći broj radnih mjesta.

FAKULTET POLITIČKIH NAUKA

Koje mjere/aktivnosti po vašem mišljenju treba poduzeti radi osnaživanja mladih u BiH?

S obzirom da su mladi u BiH dosta pasivni, trebaju se aktivirati i na taj način sebi osigurati bolju budućnost; Više socijalne pravde u društvu. Mladi su kolektivno deprimirani; Mjere zapošljavanja mladih; Mladima se trebaju osigurati tokom obrazovanja neke dodatne aktivnosti, skupovi, radionice, poslovi kako bi bili uspješniji; Otvaranje novih radnih mjesta (poboljšanje čitavog sistema na nivou države) osnažilo bi mlade da ulažu u obrazovanje; Cijeli sistem bi trebalo promijeniti, od obrazovnog pa nadalje; Potrebno je organizirati što više radionica, edukacija, seminara kako bi privukli pažnju i motivirali mlade; Uključivati mlade u razne projekte, besplatno ih edukovati; Aktivizam, informisanost o aktuelnim problemima, stipendiranje, zapošljavanje, pripravnički, staž, više praktičnog rada; Prvenstveno mjere odgoja i preventivnog djelovanja; Zapošljavanje – otvaranje sigurnih i prosperitetnijih firmi; Zapošljavanje mladih; Programi neformalnog obrazovanja; Da se mladi što više uključe u organizacije, i da se na fakultetima uvede praksa, a ne samo teorija; Potaknuti mlade da se riješe straha. Da budu odlučni u svom cilju, jer strah je najveći uzrok svemu; Jača potpora od nadležnih organa vlasti; Utjecati na osnaživanje ličnosti i formiranje odgovornih, iskrenih i savjesnih ličnosti; Potrebno je više angažovati mlade da obavljaju poslove u NVO-ima i da dobijaju naknadu za svoj rad; Angažiranje mladih na svim poljima života koji se tiču bolje budućnosti mladih; Omogućiti mladima da teoriju primjene u praksi, da rade pripravnički staž kako bi sutra imali više snage da traže posao u ovakvoj državi.

FILOZOFSKI FAKULTET UNIVERZITETA U SARAJEVU

Koje mjere/aktivnosti po vašem mišljenju treba poduzeti radi osnaživanja mladih u BiH?

Bolje mogućnosti za zapošljavanje; Uvažavanje prava mladih i poticanje na rad i djelovanje; Veći angažman i uključenost; Više projekata koji će pobuditi snage i maštu mladih; Mlade bi trebalo uključivati u edukativne radionice te ih na taj način skloniti s ulice; Što više prakse, stručnog osposobljavanja, poticanja mladih, nuđenje raznih prilika za opstanak u zemlji; Važnu ulogu igraju i sami mladi. Ukoliko oni nisu zainteresirani ne može se ništa postići; Mladima treba dati mogućnost za poduzimanje inicijative kroz cijeli obrazovni sistem, u većini slučajeva on nalaže studentima da ostanu pasivni; Mladi, posebno studenti, trebaju dobiti veće poticaje od strane vlade. Edukacije, sajmovi, javne debate, radionice, itd.; Mislim da je veoma važno da mladi tokom obrazovanja imaju i praksu za obavljanje svog budućeg poziva. U BiH mladi nemaju u školi i na fakultetu dovoljno prakse koja je veoma bitna za uspješno obavljanje posla; Ujediniti nekoliko organizacija mladih u nekoliko većih sa zajedničkim ciljevima; Osvješčivanje mladih da se pokrenu; Smanjiti korupciju, pružiti mladim ljudima priliku da prije svega odrade pripravnički staž, a potom i da se zaposle. Na kraju, tu je ipak država najodgovornija i ne može se ništa puno učiniti sve dok se cjelokupno društvo ne počne mijenjati. Zbog toga svaka od mogućih aktivnosti i nema veliki utjecaj. I svakako, velika odgovornost je i na mladima i na tome koliko su oni spremni učiniti za sebe; Volonterski rad; Jačanje svijesti o društvenoj odgovornosti i odgovornosti prema vlastitom životu; Ponuditi više radnih mjesta i prilika za dodatnu edukaciju.

ZAKLJUČAK

Analiza potreba mladih u okviru projekta „Inicijativa za kreativni dijalog i edukaciju“ provedena je s ciljem ispitivanja stavova i potreba mladih u vezi s liderstvom, komunikacijom, zapošljavanjem i radom, položajem mladih u društvu te drugim pitanjima, kako bi se stvorila osnova za izradu edukativnih materijala za mlade. Za potrebe ovog projekta anketirano je 85 mladih – aktivista Vijeća mladih općine Novo Sarajevo, te studenata Fakulteta političkih nauka i Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu.

Najveći broj ispitanika/ca navodi da će se posao uspješnije obaviti ako na čelu tima imamo osobu koja zna kako voditi posao i da je to važno zbog koordinacije i usmjeravanja, organizacije i raspodjele zadataka, kompetencije i iskustva te ostvarivanja ciljeva grupe, uspostavljanja reda i preuzimanja odgovornosti. Također, većina ispitanika/ca je vodila neku aktivnost ili posao u okviru angažmana u NVO sektoru, na radnom mjestu, volontirajući, te u okviru projekata/prezentacija u školi ili na fakultetu.

Mladi su, na osnovu prikupljenih podataka, dobro upoznati s pojmom liderstva te smatraju da uspješno obavljanje poslova u velikoj mjeri zavisi od sposobnosti lidera. Najviše ispitanika/ca je pojam liderstva poistovijetilo s pojmom osobe koja je na čelu tima, dok su ga neki definisali kao „vodstvo“, odnosno vođenje određenih aktivnosti/grupe, ili pak izjednačili s rukovodstvom i upravljanjem; neki navode da je liderstvo sposobnost vođenja grupe radi postizanja određenog cilja. Ispitanici/ce smatraju da dobar lider treba imati sljedeće osobine: komunikativnost, visok stupanj obrazovanja, organiziranost, stručnost u određenoj oblasti, odgovornost, fleksibilnost, spremnost na suradnju, kreativnost, pravednost i empatiju. Neke osobine koje ispitanici/ce nisu naveli, a isto tako su od izuzetne važnosti, su: inicijativa, sposobnost adaptiranja različitim situacijama, povjerenje, samopoštovanje i vjerovanje u sopstvene vrijednosti. Među ispitanicima/ama postoji velika zainteresovanost za liderstvo jer su svjesni da bi stjecanje leaderskih vještina doprinijelo njihovom individualnom razvoju i koristilo im u obavljanju poslova.

Ispitanici/ce isto tako smatraju da su komunikacijske sposobnosti jako bitne, čak i neophodne, te da uspjeh većim dijelom ovisi o njima. Oni navode da su komunikacijske sposobnosti ključne za ostvarivanje dobre saradnje s ljudima, rješavanje problema, ostvarivanje uspješne veze između lidera i tima, te za uspješno obavljanje poslova i stvaranje dobrih međuljudskih odnosa na radnom mjestu. Međutim, iako 96% ispitanika/ca smatra da može uspješno iskomunicirati svoje ideje, većina njih je navela da žele poboljšati upravo komunikacijske vještine, a mnogi imaju i strah od javnog nastupa.

U istraživanju stavova i potreba mladih, kao vlastite najveće probleme mladi su naveli nezaposlenost, neusklađenost obrazovnog sistema s potrebama na tržištu rada, te nedostatak praktičnih vještina koje ne mogu steći prilikom obrazovanja što stvara problem

pri zapošljavanju. Posjedovanje potrebnih znanja i vještina koje poslodavci traže predstavlja važan preduslov za zapošljavanje. Kako se stvara sve veća potreba za dodatnim i novim znanjima koja se ne mogu steći na pojedinim fakultetima i visokim školama, ali i zbog nestabilnih uvjeta na lokalnom tržištu rada i budućeg otvaranja globalnog tržišta rada za mlade u BiH, mladi ljudi trebaju proširiti svoja znanja izvan fakultetskih klupa i podići ih na jedan viši nivo. Kada su u pitanju vještine koje su potrebne mladim ljudima da bi upotpunili svoj obrazovni profil i zaposlili se, najveći broj ispitanika/ca pored praktičnih vještina navodi komunikacijske vještine, poznavanje rada na računaru i nekoliko stranih jezika te pisanje projekata.

Angažman u nevladinim organizacijama je od izuzetnog značaja u kontekstu zapošljavanja i razvoja socijalnih vještina. Najviše ispitanika/ca, kada bi imalo priliku učestvovati na programima neformalnog obrazovanja, odabralo bi oblast koju studiraju ili koja je usko vezana uz njihov studij. Također, mladi žele poboljšati svoje znanje koje se tiče rada na računaru, žele učiti strane jezike, te imati više prakse na fakultetima kako bi stekli više iskustva i doveli svoje znanje o određenoj oblasti na jedan viši nivo.

Od velike važnosti je i da se mladi sami aktiviraju i pokažu zainteresiranost za ono što im društvo nudi. Općeniti stav među ispitanicima/ama je da su mladi u bh. društvu pasivni, te da trebaju shvatiti da oni sami trebaju preuzeti inicijativu kako bi svoj život učinili boljim, riješili probleme oko sebe i odgovorili na svoje potrebe umjesto da čekaju da neko to učini za njih. Većina ispitanika/ca nije sklono preuzimanju inicijative u svom okruženju, a veliki broj njih smatra da oni lično ne mogu doprinijeti i promijeniti uslove u svom okruženju. Određeni broj ispitanika/ca koji su skloni preuzimanju inicijative, također su naveli da bi im komunikacijske vještine, organizacijske sposobnosti i sposobnost rješavanja konflikata pomogle da uspješnije realiziraju svoje ideje.

Većina ispitanika/ca je svjesna koristi koju mladi ljudi imaju od volontiranja te shvaća da je volonterski rad značajan za dobrobit i napredak društva. Stoga su spremni volontirati kako bi unaprijedili rad zajednice za opće dobro. Oni koji nisu zainteresirani za stjecanje leaderskih vještina su odgovorili da nisu skloni ni preuzimanju inicijative u svom okruženju te da nemaju iskustvo rada u nevladinim organizacijama.

Ispitanici/ce pokazuju interes za humanitarni rad, rad s djecom, ljudska prava, te razne radionice koje se tiču poboljšanja položaja mladih u društvu. Motivaciju, pak, pronalaze onda kada vide da su postigli određeni uspjeh i pritom postigli dobre rezultate u onome što rade, a isto tako ih motivira spoznaja da su pomogli nekome kome je to potrebno. Teme o kojima bi ispitanici/ce željeli dobiti više informacija su ljudska prava i zaštita istih, liderstvo, odgoj i obrazovanje djece, poboljšanje položaja mladih i žena u društvu, te koje su to mogućnosti koje oni, kao mlade osobe, imaju nakon završetka studija.

Kako bi se mladi u Bosni i Hercegovini osnažili i potaknuli na rad u zajednici za dobrobit društva, ispitanici/ce navode da je potrebno uvesti više prakse u obrazovni sistem i na taj

način im otvoriti odgovarajuća radna mjesta, dati im priliku da učestvuju u raznim aktivnostima putem volonterskog rada kako bi stekli neke dodatne vještine i pritom se naučili timskom radu te da sudjeluju na različitim programima neformalnog obrazovanja kako bi stekli određene kvalifikacije potrebne za lakši pronalazak radnog mjesta.

Iz ovoga možemo zaključiti da je potrebno osnažiti i motivirati mlade da, pored redovnog obrazovanja, usvajaju nova znanja i vještine koje će im pomoći da pronađu svoje mjesto u zajednici i društvu. Na taj način će na temelju vlastitih interesa i potreba, ali i potreba zajednice u kojoj žive biti aktivni sudionici i sudionice društvenih promjena.